

Muži jako oběti domácího násilí z pohledu sociální práce

Mgr. Kristýna Pešáková

Prezentace na kulatý stůl Muži jako oběti domácího násilí, Brno, FSS MU, 28. 6. 2010

Domácí násilí páchané na mužích

- Existuje? Nemluví se o něm...
- **Genderové stereotypy** – muž – aktivita, agrese, síla, ochranitel před násilím vs. žena pasivita
- muž jako oběť násilí?
- silné u partnerského násilí/násilí v intimním vztahu
- Muži jsou silnější než ženy, jsou tedy schopni se násilí bránit, nedělají-li tak, jsou zbabělí, masochističtí – ani jedno ale nevzbuzuje soucit veřejnosti (Badinterová, 2004)

Domácí násilí páchané na mužích

- Možný vliv stereotypů na muže – obavy mluvit o tom, že např. zažívají násilí ze strany partnerky; strach z výsměchu
- Nedávná prezentace tématu v médiích (Ta naše povaha česká) – nevhodné uchopení tématu (muži pod pantoflem, ...)

Domácí násilí páchané na mužích

- Vnímání problematiky domácího násilí – často muž-agresor, žena-oběť
- Další skupiny obětí: děti? senioři a seniorky? zdravotně znevýhodnění? sourozenci? domácí zvířata? ... muži?
- vliv snah ženských organizací, které se zasloužily o medializaci a řešení dříve tabuizovaného problému násilí páchaného na ženách
- logicky vznikaly organizace zaměřené na pomoc ženám
- domácí násilí jako jedna z forem násilí páchaného na ženách – **genderová podmíněnost násilí** (násilí jako důsledek nerovného postavení žen a mužů ve společnosti)

Domácí násilí páchané na mužích

- Násilí páchané ženami na mužích? ... procentuálně zanedbatelné? Reakce na mužské násilí? Legitimní?
- Téma otevřeno poměrně nedávno – zdroje odborných informací:
  - Buriánek, Domácí násilí, násilí na mužích a seniorech
  - německá pilotní studie z roku 2005 - Gewalt gegen Männer. Personale Gewaltwiderfahrnisse von Männern in Deutschland
  - zpráva o násilí, Rakousko, Bundesministerium für soziale Sicherheit und Generationen, 2001 - Gewalt in der Familie. Rückblick und neue Herausforderungen

Muži – zanedbatelné procento obětí domácího násilí?

Zahraniční výzkumy:

- Gelles: násilí mezi partnery se děje v 95 % ze strany mužů
- USA – National Crime Victimization Survey, 1992: ženy obětí desetkrát častěji než muži; za rok obětí intimního násilí 1 milion žen a 143 000 mužů (zde se ale pracuje pouze s daty o zločinnosti – řada obětí domácí násilí za zločin nepovažuje, vypadávají tak ze statistiky)
- USA – studie Maureen McLeod, 80. léta, zkoumání manželských útoků oznámených policii: mužská ohlášení manželského útoku 6 - 10 % (dle lokality) z nahlášených případů

Muži – zanedbatelné procento obětí domácího násilí?

- USA – průzkum v nemocnici – návštěvníci ambulance, kteří se přišli nechat ošetřit, 22 % pacientů se cítilo být obětí DN: v rámci studie nenalezen statisticky významný rozdíl mezi počtem ženských a mužských obětí DN (ženy pouze nahlížely na vztah více negativně a prosily častěji o poradenství) (nelze zevšeobecňovat, pouze průzkum v jednom zařízení)
- Německo: manželské násilí, 5-10 % pachatelů ženy (fyzicky napadají své muže)

Muži – zanedbatelné procento obětí domácího násilí?

ČR:

- Voňková: **3 % mužských obětí** domácího násilí
- NNO – statistiky klientů a klientek, o. s. Persefona, 2007: za tento rok 6 osobních konzultací osobám mužského pohlaví, 4 muži, **pouze jeden** z nich vyhledal pomoc z důvodu násilí ze strany partnerky, u většiny DN ze strany jiného rodinného příslušníka
- Intervenční centra, 2007: 862 případů vykazání (zákazů vstupu), DN bezprostředně ohroženo 892 dospělých osob, z toho **34 mužů** (čísla pouze o specifické skupině osob, které přivolaly policii)

Muži – zanedbatelné procento obětí domácího násilí?

- Výzkum LLP, Občanské poradny, Dromu a azylových zařízení, JmK – mezi evidovanými klienty **2,8 % mužů** (týká se klientů organizací)
- Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Praha, 1996: 1215 klientů, **2 muži vystaveni násilí**
- 2004, kolektiv autorů v čele s Jiřím Buriánkem, první výzkum, pilotní sonda v ČR, zaměřený výhradně na násilí partnerek vůči partnerům, data z Jihočeského kraje

Diskuse k výzkumům a statistikám

Kde se čísla berou? Z celkového počtu obětí domácího násilí? Ze statistik klientů/ek zařízení? ... nepodchycené procento skrytých obětí (nevyhledávali pomoc; statistika klientů/ek organizace zaměřené na pomoc ženám ...)

Výzkumy často poskytují informace o vybrané populaci, která vyhledala ochranu, zavolala linku pomoci – nemožnost generalizovat i pro širokou veřejnost, udělat obraz o celkové hladině domácího násilí; oběti, které vyhledaly nějaké služby se mohou výrazně lišit od širší populace

Vhodné pro nastavení pomoci, ne pro stanovení celkového obrazu o DN (McNeely, Robinson-Simpson)

Domácí násilí

- většinu obětí tvoří ženy
- existence dalších ohrožených skupin
- procento mužských obětí významné (5, 10, 15 či více procent?)
- Muži jako znevýhodněná skupina zasloužící si pozornost (Hamrlová – dvojí viktimizace – jako oběť domácího násilí a jako muž-oběť)

Formy násilí – Holandsko – Van Dijk, 1998

- **fyzické formy násilí** zažívá 35 % mužů a 34 % žen
- **psychické týrání** 30 % žen a 26 % mužů
- **sexuální zneužívání** 30 % žen a 13 % mužů (násilní muži vs násilné ženy – muži v drtivé převaze)
- následky DN – ženy vážněji zraňovány než muži v 60 % případů, potvrzuje i R. M. Tolman – michiganská univerzita: následky násilí páchaného na mužích zřídka tak závažné jako toho páchaného na ženách (fyzická síla muže), ne vždy – viz příběhy mužů)

Formy násilí - Kanada

- reprezentativní sociální průzkum o DN, 1999: muži častěji oznamují fackování, házení předmětů, kopání, kousání (ženy častěji oznamují bití, škracení, vyhrožování nebo ohrožování zbraní)

Formy násilí - Německo

- některé formy násilí jsou muži vnímány jako normální, a proto jim nepřisuzují zásadní význam (*tělesné násilné akty na veřejnosti* - vnímány jako hádka, rozmíška), jiné jako tabu, nechtějí o nich mluvit - *sexuální násilí*

Formy násilí, údaje z ČR

- se soustavným srážením sebedůvěry nebo slovním ponižováním (ze strany partnera nebo partnerky) se setkalo 22 % mužů a 25 % žen (Bezpečnostní rizika 1999 in Buriánek, 2006)
- Muži psychické i fyzické týrání častěji tají

Příběhy mužů

- Násilná dvaadvacetiletá vysokoškolská studentka, která během partnerského vztahu svého druha fackovala. V rodině této mladé ženy dle údajů poradny i její matka a babička používaly násilí vůči svým partnerům. (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Praha, 1996)
- Žena, 48 let, psychicky srážela svého muže, ponižovala ho, byla agresivní i k vlastním dcerám. (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Praha, 1996)
- Muž, útok ženy, skončil se zlomenými žebry (USA, Cook, 1997)

Pomoc mužským obětem násilí

- Charakteristika podobná jako u ženských obětí domácího násilí – týraní, kteří doufají, že se vše urovná, fixovanost na trýznitelky (Badinterová, 2004)
- Muži fyzicky zdatní, kteří by se mohli bránit, ale síly použijí jen zřídkakdy
- Problematické, muži své problémy tolik nezveřejňují (viz výzkum Buriánek, 2006)
- Problematika opomíjení ženského násilí a ženské moci – obraz utiskované, nevinné ženy, roztínání lidstva vedví, obraz nevinné ženy a muže tyrana (Badinterová, 2004)

Pomoc mužským obětem násilí

- Přímé vyloučení mužů z některých služeb pomoci (zaměření některých NNO, azylových domů apod. pouze na ženy – ROSA, Magdalenium – zařízení Helena) (má různé důvody) a absence služeb pomoci přímo pro skupinu mužských obětí (srovnání např. Německo, Männerhaus Berlin)
- Nepřímé vyloučení mužských obětí z některých služeb pomoci (společenská diskuse na téma domácího násilí často ve stylu muž-původce násilí, žena-oběť) – může mužské oběti odradit

Stereotypy pomáhajících profesionálů/ek k mužským obětem?

- Magisterská diplomová práce
- Kvalitativní výzkum, rozhovory, Brno
- připravenost profesionálů a profesionálek na různé životní situace
- S mužskými klienty se setkávají minimálně nebo vůbec
- U některých problematické přijetí slabosti, zranitelnosti muže

Stereotypy pomáhajících profesionálů/ek k mužským obětem?

- Muž jako oběť DN hůře představitelný
  - Agresor nebo skutečně oběť?
  - Tendence vyhýbat se otázkám směřovaným na mužské oběti
  - Sklouzávání od mužů-obětí k mužům-agresorům
  - Důraz na fyzickou sílu muže, menší schopnosti že fyzicky útočit
  - Na mužích spíše psychické násilí než fyzické
- Nelze zevšeobecňovat, pouze vybraná pracoviště...*

Návrhy

- Zahájit diskusi – odborná i laická veřejnost (osvědčilo se u problematiky domácího násilí jako takové – lidé začali vnímat domácí násilí jako závažný společenský problém)
- Více výzkumů k tématu
- Citlivější přístup pomáhajících pracovníků/ic i veřejnosti
- Nabídka pomoci cílená na muže
- Specifická pracoviště pro mužské oběti násilí?

Závěrem...

- Násilníci se vyskytují jak mezi muži, tak mezi ženami, mezi muži ovšem častěji. *„Muži a ženy se od sebe natolik neliší, aby bylo nutné dělit je na dvě různé kategorie“* (Badinterová, 2004).

Děkuji za pozornost
a těším se na diskusi!